

Izhaja vsak torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 10 K., polletno 5 K. in štetiletno 250 K. Prodaja se v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolskih ulicah Jellersitz v Nunskih ulicah in Lehan na Verdijevev tekalšču po 8 vin.

GORICA

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 14 vin., 2-krat po 12 vin., 3-krat po 10 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. L. Lukežič).

Naše opazke.

V.

Ponatisnjeni članki dokazujejo jasno, kako je Gabrščekova »Soča« lagala in kako je imela slovensko javnost za norca.

Neštetokrat je trdila, da je dr. Gregorčič sebičnež in absolutist, ter je hvalisala nesebičnost in požrtvovalnost dr. Tume in A. Gabrščeka. In zdaj očitata bivša pobratima drug drugemu sebičnost in koristolovstvo, gospodovalnost in hlepenje po primatu (prvenstvu) neodkritosrčnost in zavijanje resnice.

Kar se tiče dr. Tumi očitane sebičnosti, pripominjamo zopet, da je dr. Tuma v primeri z Gabrščekom velik idealist. Dr. Tumi je šlo v prvi vrsti za čast in komando v deželi, Gabrščeku bolj za mast in šele v drugi vrsti za komando. Vsakemu svoje!

Med lažmi, ki jih je »Soča« večkrat ponavljala, je tudi neresnična trditev, da je nastal l. 1899. razkol zaradi klerikalizma. Dr. Tuma trdi zdaj kar naravnost, da je nastal ta razkol edino le radi njegove osebe, ker se je Gabršček zanj zavzel z vso vmeno. Tudi Gabršček je l. 1899. zatrjeval, da je ves boj le zaradi oseb, oziroma zaradi dr. Tume. »Soča« je še meseca junija zanikala, da se snuje svobodomiselná stranaka; in še v naslednjem letu 1900 je pisala »Soča« o dr. Gregorčiču: dr. Gr. noče biti ne klerikalec, ne liberalce, marveč biti hoče še dandanašnji neka posebna zver, katero naj bi imenovali — goriški Slovenec.

Klerikalizem kot vzrok goriškega razkola je kasneja Gabrščekova iznajdba! Gabršček je hotel odium započetega prepira od sebe odvrniti in klerikalizmu naprtiti. Gabršček je v »Soči« že mnogokrat trdil, da so hoteli l. 1899. »klerikalci« dr. Tumo iz »Goriške lj. posojilnice« vrči. To bajko pogreva tudi v svojem odgovoru in pravi: »V aprilu 1899. je bil znameniti občni zbor »Goriške lj. posojilnice«, ko je hotel dr. Gregorčič izbaciti — dr. Tumo«.

LISTEK.

Na Skalnici,

ali

Začetek božje poti na Sv. Gori.

Dve sliki.

Spisal: VINKO VODOPIVEC.

(Konec.)

II. SLIKA.

(Anica in Pepca.)

Anica: Oh, kako je žalostno, odkar so našo ljubo Uršulo zopet zaprli v ječo!

Pepca: Vsi ljudje po vasi so se jokali, ko so jo biriči vklenjeno gnali v Gorico.

Juština: (Vstopi.) Zakaj ste tako žalostna? Kaj vama je?

Pepca: Oh, Juština, ti še vprašaš? Ali ničesar ne veš?

Juština: Več kot štirinajst dni nisem bila doma, bila sem pri sorodnikih na Tolminskem. Povejte mi, kaj se je zgodilo?

Anica: Oh, Juština, Uršulo so zaprli v ječo!

Juština: V ječo so jo zaprli?

Pepca: Da, v ječo so jo gnali!

Pred vsem drugim konstatiramo, da je bil dr. Tuma sam že pred občnim zborom pripravljen izstopiti iz načelstva tega zavoda in da ga ni bilo treba šele »izbaciti«. On sam je svoj izstop odboru društva »Sloge« pismeno ponudil.

O tem občnem zboru omenjamo le to-le: Že takrat, ko ni bilo na Goriškem še nikakega razpora, nikake »gonje« proti dr. Tumi, so bili mnogi člani »Goriške lj. posojilnice« mnenja, da je vse-kako neumno, da načeluje ista oseba dvema denarnima zavodoma, namreč posojilnici in trgovsko-obrtni zadrugi. Oba zavoda sta bila sicer narodni podjetji, a ker imata različna pravila in različni delokrog, se lahko pripeti, da se korist obeh ne ujema. V takem slučaju je za posojilnico najbolje, ako ima svojega ravnatelja, ki skrbi za njeno korist, drugače lahko škodo trpi, posebno pa v slučaju, ako bi bil skupni ravnatelj obeh zavodov presamooblasten, drugi odbor-niki pa preodjenljivi. To mnenje se je med člani in drugimi razumniki vedno bolj širilo. Med drugimi sta bila prav tega mnenja tudi g. dr. Triller in g. Miha Vošnjak. G. V., ki je v resnici oče slovenskih posojilnic in gotovo najkompetentnejši sodnik in veščak v tej stroki, se je kar čudil, da se dopušča skupno ravnanje različnih zavodov. Toliko o tej zadevi v obče.

Znameniti občni zbor »Goriške lj. posojilnice« je bil 15. aprila. Pol ure pred pričetkom zborovanja so sedeli v gostilni pri »Treh kronah« prof. B., K. in meda še 4 drugi zadržniki ter se razgovarjali o nameravani premembi pravil »Gor. lj. posojilnice«. Proti koncu razgovora vpraša nekdo navzoče, ali bi ne bilo dobro, da se želja glede ravnateljstva izrazi na letošnjem občnem zboru, kar so nekateri zadržniki nameravali storiti že prejšnje leto. Ob enem se je naprosil prof. B., naj bi on v tej zadevi na občnem zboru govoril, ker pozna kot član nadzorstva razmere. Po kratkem obotavljanju sprejme prof. B. to nalogo, opomni pa, da bi kazalo dr. Tumo izvoliti za predsednika nadzorstva, ako bo

kdo drug ravnatelj. Občni zbor je trajal več ur. Že se je vršila zadnja točka dnevnega reda in predsednik dr. Tuma je že čital imena predlaganih članov ravnateljstva, ko so odšli štirje društveniki s kakimi 30 glasovi, ker so mislili, da vsled dolgotrajnega zborovanja v neznojni vročini odpade razgovor o ravnateljstvu. Ti društveniki so še le drugi dan izvedeli, da je prof. B. izvršil prevzeto nalogo v kljub pozni uri ter v mirnem govoru utemeljeval svoj predlog glede ravnateljstva.

V tem vsekako stvarnem navesetu je iskal in našel vedno razburjeni in razburjajoči Gabršček politički naskok na dr. Tumo in nastal je prepir že na občnem zboru nepolitičnega društva.

L. 1904. je bil sprejet v deželnem zboru nov občinski red z glasovi italijanskih in 3 slovenskih »narodno-naprednih« poslancev. Ko so naši listi opozarjali slovenske občine na nevarnost, ki je pretila vsled tega zakona občinski avtonomiji, je »Soča« brezvestno slepila občinatvo ter hvalila novi občinski red. Ko so potem vsled naših člankov nekateri župani sklicali na Goričico pri Rebku shod županov ajdovskega sodnega okraja ter protestirali proti novemu občinskemu redu, jih je »Soča« zaradi tega surovo napadala, jim očitala nevednost ter hvalila ajdovskega župana I. Kovača, ki je zgovarjal na omenjenem shodu novi občinski red in bi hotel podpisati dotičnega protesta. »Soča« je pisala o tem shodu med drugim to-le: »Prim. List« in »Gorica« sta zamukala ter tuleč se zagnala s svojimi topimi rogi na nov načrt občinskega reda in poklicala sta na protest vse, »kar leze in gre«. Oče V. s svojimi nohtovi, pa vrli Pavlica, vneta za vse dobro na svetu, sta potegnile v svoj krog še g. Gruntarja, in zatrobili so na svoj veliki rog ter zagnali k zaupnemu shodu k Rebku župane na

naši dobri Uršuli, ki se še nikdar ni zlagala, so rekli, da je sleparica! Ali ni to hudo? In potem so prišli biriči iz Gorice in so peljali Uršulo pred sodnika.

Pepca: Do Prevala smo šli vsi za njo, molili smo in jokali; ona pa nas je tolažila. Na Prevalu pa so nas biriči, hudi možje, nazaj zapodili, — oh, kako smo bili žalostni! Gledali smo za Uršulo, dokler se nam ni skrila med solkanskimi hišami.

Juština: Uboga Uršula!

Anica: V Gorici so jo izpraševali na vse mogoče načine, žugali ji in ji grozili z najhujšimi kaznimi, če bo še govorila o prikazni. Uršula pa je tako preprosto in nedolžno odgovarjala, da je vse spravila v zadržego. Zaprli so jo v ječo!

Pepca: Koliko je morala trpeti, ubožica!

Anica: Drugi dan je gnala Francka svojo čredo na vrh Skalnice. Ko je prignala do vrha, videla je že tam Uršulo klečati in moliti. Pustila je svojo čredo in pritekla v vas povedat, kaj je videla. Ljudje so hiteli vrh Skalnice pogledat, če je res, kar je pravila Francka. Škoda, da jaz nisem mogla pohiteti na Skalnico,

Ajdovskem ter somišljenike (klerikalce).«

»Pavlica je pozdravil shod, zamijaval vsled tolike nevarnosti, ki preti, potem da predsedništvo Vidmarja, kateri je tudi v veliki žalosti in skrbeh vzdihoval nad pretečo grozovito nevarnostjo ljubi domovini.«

»Ko sta Pavlica in Vidmar dala duška svoji očetovski brigi in sveti jezi, poprosil je besede gosp. Iz. Kovač, župan iz Ajdovščine. Prašal je zbrane očete, ali poznajo ta preklicani novi obč. red, na kar so seveda vsi mogočno odkimali, ker kedo naj bi silil očete starešine in župane, da bi se s takimi reči trudili in vkrvarjali. Dokazal je potem on sam z obč. redom v roki, da isti ni tako slab in tak, kakor ga slikajo, ampak da je veliko boljši od prejšnjega. Tudi dobri tajniki so potrebni, a plačo jim odloča starešinstvo, kakor zdaj. Še marsikaj lepega je povedal. Toda raznim Pavlicam ne dišijo taki tajniki in taki paragrafi, ker se jim zdi, da je vendar le najbolje, če ima župan v rokah škarje in platno. Računi morajo nazadnje le »štimiti«.

Vsi nesramni napadi na naše župane, vse slepenje javnega mnenja ni »Soči« takrat nič pomagalo.

Slovenske občine so kmalu razvidele, da krši novi obč. red njih pravico do samouprave, da jim nalaga s prisilno ustanovitvijo mest občinskih tajnikov nove stroške in da je obstanek vsake slov. občine v nevarnosti, ker sme po novem obč. redu deželni zbor, oziroma deželni odbor, v katerem imajo Lah večino, posamezne občine razdružiti, ali pa več občin tudi proti njihovi volji v eno občino združiti.

Zavrelo je po celi deželi; občine so se zaporedoma cglajale s protesti proti novemu obč. redu in cesar ga ni potrdil.

Gabršček zdaj priznava, da je »Soča« zagovarjala slabo stvar, ter skuša seveda zavrniti vso krivdo na dr. Tumo. V svojem odgovoru dr. Tumi piše: »Dr. Tuma je bil tudi navdušen za tisti nesrečni novi občinski zakon, kateremu se je upra-

ker sem morala ostati pri bolni materi.

Pepca: Pa jaz sem takrat hitela z ljudmi na Skalnico!

Juština: Povej pa ti Pepca, kako je bilo!

Pepca: Ko smo dospeli na vrh, smo videli Uršulo, ki je klečala in molila. Povedala nam je, da so jo zaprli v ječo; a proti jutru da se je naenkrat v ječi zasvetilo, nebeška prikazen ji je podala roko ter jo mimo straže peljala na vrh Skalnice.

Anica: Pa trdi ljudje tam doli v Gorici niso hoteli tega verjeti. Rekli so, da je bil jetniški paznik podkupljen in da je nalašč Uršulo izpustil. In zopet so prišli biriči po Uršulo in jo peljali v ječo. Trdo so ubožico vklenili in straže krog ječe so pomnožili.

Pepca: A tudi sedaj ni Marija Uršule zapustila; drugo jutro je že bila Uršula vrh Skalnice pri svoji čredi.

Juština: To je res čudež božji!

Anica: Mi vsi verujemo, da je Marija Uršula pomagala iz ječe — ali sodnik je zopet poslal po Uršulo, in včeraj so ubožico, trdno uklenjeno

cela dežela in je tudi padel, ker ni dobil sankcij. Tama ga je hvalisal in pel slavo himni, ki so ga skrpicali. — Klerikalci so silovito izkoriščali tako „delo“ dr. Tame, mi pa smo bili v velikih zagatah in smo morali napeti veliko sil, da smo paralizirali slabe posledice Tumove nemarnosti. (Seveda sta bila Al. Štrekelj in dr. Treo pametna, ker sta tudi onadva za zakon glasovala! Op. ur.) Iz tega je razvidno, da so slepilci okoli „Soče“ hvalili in zagovarjali novi občinski red, če tudi so bili prepričani, da je bil škodljiv slovenskim občinam. Naj bi vsaj zgodovina tega občinskega zakona odprla oči nekaterim zaslepljenecem, da ne bodo več slepo verovali komedijantom v krogu „Soče“.

Dopisi.

Iz Grgarja. — (Ponižno vprašanje tukajšnjemu občinskemu tajniku.) — V Grgarju imamo novo starešinstvo, od 21. januarja tudi novega župana, kakor je znano iz „Gorice“. Pa občinskega redarja nimamo! Prejšnji redar se je namreč odpovedal. In zakaj? Mož je liberalni agrarec, njegov novi gospodar, župan namreč, pa kar ga je, hud nasprotnik teh nepotrebnih agrarcev ter odkrit in odločen pristav Slovesne Ljudske Stranke. „Takemu gospodarju jaz ne služim“, misli si je redar, „jaz ne morem biti ž njim enega duha, med nama je globoka grapa, jaz sem na tem, župan na onem kraju, čez grapo pa ni mosta“. In odpovedal se je. Kaj naj rečemo o tem činu moža? Mož je ravnal možko! Mož se je žrtvoval za svoje prepričanje, naj bo pravo ali nepravo!

Kaj pa občinskitajnik? Tajnik novemu županu roko stiska, tajnik, ki je izvoljeni general grgarskih liberalnih agrarcev, tajnik, v čigar krčmi odmevajo potrpane strune liberalnih „Dolinarjev“. Ne, ne, g. tajnik, to ni možko. Pojte v šolo h grgarskemu prejšnjemu redarju! Seveda, tajništvo nese štiri sto svetlih kronic na leto, si misli mož in tajnikuje naprej.

Z dežele. — (Program kmečke stranke.) Mi po „božji“ volji vaši voditelji, smo vam z zaviranimi rokavi v potu naših obrazov izluščili in izžrpali vaš program. S tem smo vam pokazali, da znamo več nego hruške peči. In tudi vemo, kje vas čevlji žuli. Vemo tudi, da najmanjša točka tega programa je neizvedljiva. Toda žalibeg, tega nismo krivi mi, marveč le na cesarskem Dunaju. Zato pa naprtimo na pleča naš program takoj našemu godovniku, kateri pade dan pred pepelnico, voditelju gosp. ex redarju, da ponese na Dunaj program z extra cugom. On pozna cel zakon. — Tam jim zaren-tači: V imenu postav: „Sankcionirajte naš program.“ Ako ne, se zgodi, da bo tako, kakor je bilo. Vi pa

kakor kakšno zločinko gnali v Gorico.

Juština: Prepričana sem, da ji je Marija zopet pomagala!

Terezija: (Vstopi, razburjeno.) Kaj delate tukaj? Ali niste še ališale? Marija je zopet Uršulo rešila iz ječe! Neizmerne množice ljudi hitijo na Skalnico. Sedaj so vsi prepričani, da se je res Marija Uršuli prikazala. Tudi uradniki in visoki gospodje prihajajo počastiti Marijo Devico. Oj, kako smo srečni!

Anica: Ti, Terezija tako govoriš?

Terezija: Odpustite, sestre moje, bila sem zaslepljena, a čudež božji mi je odprl oči. Hitimo, hitimo še mi na Skalnico. (Za odrom se sliši petje):

Češčena bodi o kraljica,
Nebes in zemlje Ti gospa itd.

Pepca: Poslušajte, kako pojejo romarji!

Terezija: Hitimo, hitimo k Mariji! (Gredo.) (Za odrom se glasi pesem naprej, po končani pesmi pade zagrinjalo.)

drugi kmetje voljno trpite. Saj ste vi za nas in ne mi za vas. Obilo plačilo vas čaka v Mesini. Se priporočamo z žulji na sedalu. Kmečki voditelji.

Iz Dornberga. — Naše „Kat. slov. izobraževalno društvo“ je imelo na Srečnico 2. t. m. svoj letni občni zbor, kateri je bil dobro obiskan. — Predsednik g. veleposestnik Josip Mrevlje otvoril zborovanje in povdarja v krasnem govoru važnost društva, katerega smoter ni politika, ampak izobrazba ljudstva, posebno mladine na temelju krščanstva. — Navdušuje posebno mladino k pristopu v društvo, katero ji bo preskrbovalo za pouk poštene knjige, dobre časopise, podučna predavanja, da se v znanju izvežba, da zamore svoj čas tudi sama z govorom in podukom javno nastopati. — Na njegov vspodbuden govor je pristopilo k društvu 28 novih udov, povečem mladeničev, tako, da šteje zdaj društvo 99 članov.

Pri volitvi v odbor sta bila izvoljena tudi dva mladeniča. Za predsednika je bil enoglasno zopet izvoljen g. Josip Mrevlje, drugo delo društva so si odborniki med seboj tako porazdelili, da bo menda vsak na svojem mestu, saj so možje za to.

Društvu pa kličemo: razvijaj se, rasti in cveti ter rodi obilo dobrega sadu ljudstvu, posebno pa dragi mladini.

Iz Zakojce. — Zakojčani smo tako zelo srečni, da pohajajo naši otroci v tako šolo, kamor bi niti dimnikarju, ki je že itak ves črn, ne pristojalo. O nesnažnosti sobe ne govorimo. Pač pa vprašamo pristojne oblasti, ali je dovoljeno, da se v šolski sobi kadi iz peči, kakor iz kakega dimnika, takò da jo morajo otroci na povelje učitelja, kar je seveda prav, za nekaj časa zapustiti in na mrazu čakati, da se dim razkadi, kateri sicer onemogoči pouk. Zunan v mrazu v tem zimskem času pa vsakdo vé, da ni „fletno“ biti. Dalje, ali se sme med poukom hoditi skozi učilno sobo v sosednjo po prav vsakdanje reči? Seveda, lepo je to, da pride zdaj pa zdaj v učilno sobo kaka oseba, in pouk hočeš, nočeš, moraš, mora stati, dokler se dotična oseba ne odstrani. In če se tudi nadaljuje, kdo pa posluša? Zgodilo se je celo, da je prišel delavec v sobo po dečka, naj bi mu pomagal drva žagati. Lepe reči. Mislimo, da temu ni treba nobenega komentarja. Pristavljamo le, da s tem ne mislimo absolutno nič na g. učitelja, ampak na onega, ki ima pač za primeren denar tudi za zdravo sobo skrbeti in za mir med poukom. Mi nismo prosili take šole, ki bi po obliki bolj kak orientalni državi pristojala, ampak prosili smo za šolo, kakoršna bi morala v kulturni Avstriji biti in ki bi odgovarjala v vsakem, tako tudi v higijeničnem oziru.

Zakojčani.

Št. Ferjan. — Prekrasno cerkveno slovesnost imeli smo na Srečnico. Vstanovili smo dekliško Marijino družbo. Nad 70 deklet bilo je sprejetih. Cerkevni obredi, petje, govor vse je bilo tako ginjaivo — lepo, da smem reči: tako lepe cerkvene slovesnosti nismo še imeli.

Pristopila je v M. družbo tudi mojja hči. Začetkoma sem ji branil, vdal sem se le njeni nadležni prošnji. Ko sem jo pa videl na Srečnico beloočeno z drugimi tovarišicami tako lepo prepevati in v natlačeni cerkvi obljubljeni Mariji zvestobo na veke, nisem se mogel zdržati solz. Nisem se pa sam solzil, potočil je marveč marsikak možak solzico veselja.

Nekaj časa sem je naša kuracija kakor prerojenja. To pa zelo boli nekoga, katerega prva skrb bi morala biti, varovati ljudstvo okuženja. Oa pa tega ne spolnuje, dela marveč ravno nasprotno temu. Toda vsako stvar ima enkrat en konec.

V imenu vseh dobro mislečih očetov izrekam tu javno najprišrčnejšo zahvalo vsem onim gospodom, ki se tako uspešno trudijo z nami. Kolon.

Avče. — V našem „Katoliško-slovenskem izobraževalnem društvu“ pre-

dal je na Srečnico domači vikar prečastiti gospod Simon Gregorčič in sicer o slovenski zgodovini. Predavanje je bilo zanimivo in podučno, za kar se mu odbor iskreno zahvaljuje. Olbor.

Vrtojba. — Agrarni zaupni shod v Vrtojbi dne 2. svečana se je vršil brez nobene posebne nesreče. Poslanec dosedaj še v pokoju Savnik je molil „očitno spoved“, češ, da ne more pomagati nam kmetom, ne v dež, ne v drž. zboru, ker smo premičkani in preubogi na duhu. No, to smo uže vedeli, da nam on ne more pomagati. Nato je dobil besedo naš Mrmolja in nam je skokodakal, kakor veterini klepetec na slamnati kopi, da bomo sadili krompir in grah ravno tako kot lani, ter prodajali, kakor bodemo pač mogli. — Tako se je godilo od pamtiveka, gosp. Mrmolja, odjemalcev dobite nam, teh potrebujemo! Lepe obljube nam prav nič ne koristijo!

Politični pregled.

Zasedanje državnega zbora zaključeno.

Seja poslanske zbornice v sredo je bila skrajno viharina. Kakor je bilo že naznanjeno, je predložila v tej seji vlada poslanski zbornici jezikovne zakonske načrte za Češko.

Koj, ko je vstopil v dvorano ministerski predsednik Bienerth, pričeli so češki radikali kričati: „Proč z njim!“ zvonili so na kolesarske zvonce, vrteli drdre in bili po pultih. Kljub temu je Bienerth začel govoriti, a češki radikali so tako razsajali, posebno Lisy in Choc, da ni bilo mogoče v njegovem govoru razumeti niti besedice. Ko so nemški kršč.-socijanci Bienerthu parkrat poploskali, je postal hrup nepopisen. Bienerth je rekel, da stojimo ob resnem preobratu: ali naj narodni boj še dalje kot dolgotrajna bolezen mori vse javno življenje, ali naj se razmere na Češkem, ki vplivajo na vso Avstrijo, pomire. To je toliko potrebnejše, dejal je govornik, ker se nahaja sedaj naša država sredi nevarnosti mednarodnega položaja.

Češki radikalec Udržal je predlagal, naj se takoj prične debata o Bienerthovem govoru. Jednak predlog je stavil tudi nemški radikalec Kirchmayr.

Predlog je zbornica soglasno sprejela. Nato je bila seja za pol ure prekinjena, da se vpišejo govorniki. — Ker je bilo postopanje predsednikovo, ki je odredil, da se takoj razprava o Bienerthovi izjavi prične, ne da bi bili poprej rešeni nujni predlogi, nepravilno, so začeli češki radikali zopet razbijati, vpiti, peti, zvoniti, vrteti drdro ter trobiti s trobentami, in prvega govornika Masaryka ni bilo prav nič razumeti. Med poslanci bi bilo prišlo kmalu do pretepa posebno zaradi tega, ker je posl. Bielhawe imenoval češke radikale „politične šmrkovce“. Seja je bila ob 4. in pol uri zaključena.

V četrtek je poslanska zbornica nadaljevala razpravo o govoru ministerskega predsednika v zadevi jezikovnih zakonskih načrtov za Češko. Posl. Masaryk je med drugim rekel, da sme državni zbor razpravljati samo o okvirnih zakonih, dočim spadajo specijalni zakoni pred deželne zbornice. Največja napaka jezikovne predloge pa je ta, da se omejuje samo na Češko. Sicer pa kako more zavladati med avstrijskimi narodi mir, ako vlada nima poguma predložiti zbornici okvirnega zakona, veljavnega za vse avstrijske narode?

Poslanec Ivan Hribar je v svojem govoru naglašal, da so razen Čehov in Nemcev še drugi narodi v Avstriji, ki hočejo priti do svojih narodnih pravic. Slovenci in istrski Hrvati zato ne morejo soglašati z predloženim jezikovnim načrtom, ker je le ta enostransko prikojen samo za Češko. Na Avstrijskem

ni nobenega nemškega državnega jezika in tudi ne bo nikoli prišlo do tega.

Dr. Kramar je naglašal, da se more jezikovno vprašanje rešiti ne samo za Češko, marveč tudi za Moravsko, Šlezijo in druge kronovine. Posebno pa je poudarjal, da Čehi ne bodo dovolili, da se potisne ob tla slovanske brate na Korškem. V svojih nadaljnjih izvajanjih je imenoval najnovejšo poštno naredbo za Češko sleparstvo. Na te njegove besede je reagiral vodja trgovinskega ministrstva dr. Mataja, ki je zavračal očitjanje, da bi bila po ministerstvu izdana poštna naredba sleparstvo. Ko je v svojem govoru omenil, da se je pri poštah uradih III. razreda proglasil češki jezik kot „dopusten“, je nastal med Čehi silen vihar, ki je ponehal šele, ko so se pričela kompromisna pogajanja, da Mataja prekliče besedo „dopusten“.

Vsled nove včerajšnje češke obstrukcije je bilo zasedanje državnega zbora po nalogu cesarjevem včeraj zaključeno. Položaj je bil nevzdržljiv, poslabšal se je pa še vsled izjave voditelja irgov. ministra Mataja, da je češki jezik pri čeških poštah uradih tudi dopusten. Čehi so bili radi tega razžaljeni, včeraj so atakirali Mataja in zahtevali, da Mataja to izjavo korigira. Mataja je to koncem včerajšnje seje tudi hotel storiti, a je prišel prepozno v dvorano, ko je Weiskirchner že sejo zaključil. Nemci so za namero vlade zvedeli ter so izjavili, da bodo smatrali za napoved boja, ako se vlada uda Čehom, Bienerth je bil med dvema ognjema, a je potegnil z Nemci.

Deputacija, katero so Nemci pod vodstvom Chiaria poslali k ministerskemu predsedniku, je tako vplivala na Bienertha, da je Bienerth v včerajšnji seji izjavil, da vlada ne poda od Čehov zahtevane izjave. Ko so ministri zavzeli svoje seže in je Bienerth to izjavil, so češki radikali pričeli strahovito razgrajati. Piskali so na diščalke, bobnali na bobne, razbijali po pultih in klopeh, tamburirali na tamburice in trobili na velik rog. Bienerth je ostal kakih pet minut mirno sredi ministrov. Predsednik je v enomer zvonil in kričal: Mir! Mir! Ker le ni bilo miru, razgrajanje pa vedno večje, je Bienerth izročil predsedniku zapečateni kuverto. Mnogo poslancev je to opazilo. Klicalo se je, naj bo mir. Tudi Čehi so opazili, da je dobil Bienerth važno vlogo in so se nekoliko pomirili. Predsednik je nato med splošno pozornostjo naznanil, da je zasedanje državnega zbora zaključeno.

Ko je predsednik naznanil, da je zasedanje zaključeno, so vsi ministri in predsednik takoj zapustili svoja mesta, češki radikalec Lisy pa je pograbil rog ter je začel zopet trobiti. Tu skoči proti Lisyju nemški prosti socijalec Simon Stark, da bi Lisyju iztrgal rog. Nekaj čeških radikalcev je priskočilo na pomoč Lisyju. Nastal je pretep, v katerem je Stark podlegel. Češki agrarec Udržal je hotel Lisyju na pomoč, a so mu to preprečili nemški poslanci, ki so ga suvali. Ko je to videl češki agrarec Spaček, misli je, da je Udržal v nevarnosti in je hotel Udržalu na pomoč. Spaček je skočil preko več klopi. Nemci so mislili, da jih hoče napasti ter so se nakrat obrnili proti Spačku. Nastal je strahovit pretep. Pretepači so bili kar na kupu ter so se držali celo za grla in se davili. Spačka je vlačil češki radikalec Kraut semtertja. Nemci so Spačka s klopi metali na tla in hodili po njem z nogami. Končno se je Spačku posrečilo izvit se napadalcem, skočil je na neko klop in se pokazal zbornici, kakega so napravili Nemci. Bil je ves raztrgan, ovratnika ni imel, videla se je samo raztrgana srajca, brada razkuštrana, jopič je bil ves v cuajah. S tako strastjo so se poslanci pretepevali, priča dejstvo, da je nekdo Udržala do krvi ugriznil v prst.

Ko je pretep prenehal, zadonela je po zbornici cesarska himna. Zapeli so jo krščanski socialci, socialni demokrati so peli pesem o rdeči zastavi in delavsko himno, Malik in Iro sta intonirala „Die Wacht am Rhein“, a se jima je zbor-



Tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem,
da je naš brat, soproj in oče

Ivan Bajt,

krojaški mojster, organist v stolni cerkvi, pri č. oo. kapucinih in
v Pevni; predsednik „Krojaške zadruge“ in odgovorni urednik
„Prim. Lista“

danes ob 2. uri popoldne po dolgi in mučni belezni 44 let star mirno
v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti na Placuti št. 28 v nedeljo ob 4.
uri popoldne.

GORICA, dne 5. februvarja 1909.

Marilja roj. Bajec,
soproga.

Milcka, Milka, Zorica, Milena,
Rafael, Ivanka, otroci.

France, Jože, Nace,
bratje.

Uredništvo in upravništvo „Primorskega lista“ naznanja naročnikom in dopisnikom, da je dne 5. t. m. po dolgi in mučni bolezni umrl

IVAN BAJT,

odgovorni urednik „Prim. Lista“

v 44 letu svoje starosti previden s svetotajstvi za umirajoče.
Pogreb ostankov pokojnika se bode vršil v nedeljo, 7. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na Placuti št. 28 na goriško pokopališče.
V GORICI, dne 6. februarja 1909.

Naznanilo preselitve.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem
preselil

svojo krojaško delavnico in trgovino z izgotovljenimi oblekami iz Tekališča Jos. Verdi št. 33 v lastno hišo
Tržaška ulica šte. 16.
(„tik Malega doma“)

Obenem naznanjam, da sem vpeljal v svojo delavnico tudi telefon št. 150, da zamorem hitreje postreči svojim cenj. naročnikom in odjemalcem.

Priporočam se za blagohotno naklonjenost in bilježim z odličnim spoštovanjem

Ant. Krušič.

Prodajalci najdejo kupce,

kakor tudi vdeležbo pri kupčijah ali zemljišči vsake vrste v mestu in na deželi na najhitrejši in na najdiskretniji način. Obrne naj se za vplivo in edino le na »Administracijo« I. uprave zemljišč (Administration der »I. Realitätenverwaltung«) Dunaj VIII. Alibertg. 30.

To podjetje je prvo te vrste, je strogo rečno, kulantno in strokovno. Našega zastopnika na Dunaju, kakor tudi na deželi obiščete trdno ne da bi vas kaj stalo, da se z njim pogovoriti. Na stotine kupcev je že zabilježeno.

Anton Kuštrin,

trgovca v Gorici
Gospodarska ulica št. 25

prilaga častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Ceylon. Portoriko itd. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istrsko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljinske prve in druge vrste, namreč ob 1/2 kila in od enega funta. Testenine iz tvornice Znidarčič & Valenčič. Žveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina iz Kranja in iz Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Rojaki!

kupujte narodni kolek
„Šolskega Doma“.

Svoji k svojim!

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franco goriška postaja.

Cene zmerne.

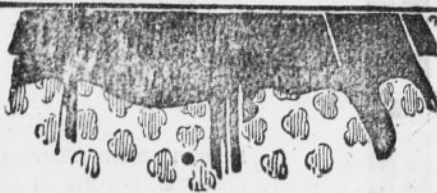


Kaj se vam ne zdi

Ceresova jedilna mast

iz kokosovih orehov najboljša.

Ta mast ni le samo najfinejša in najčistejša, ona je tudi najcenejša in najzdravnejša iz med vseh masti, katere kupim.



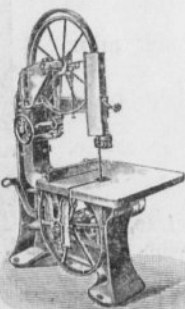
Le poskusite in ne boste se kesali!

= Izgotovljeno pohištvo =
lastnega izdelka priprosto
= in fino se dobi pri =

A. Černigoj-Gorica.

Tržaška ulica 18.

Izdeluje tudi stavbarska in cerkvenega dela.



Kinematograf Salon Central.

Veliki električni

BIOSKOP

Internacionalno gledališče, živečih, govorečih, pojočih in igrajočih podob. Umetniško in tehnično vodstvo: Arhitekt A. Tscherno.

PROGRAM:

1. Izdelovanje masla in sira v Italiji. (Komično). — 2. Jerbščina po stricu. — 3. „Krasno dekle z cvetljicami“. (Velika dramatična igra iz življenja v 30 pretrsujočih podobah. — 4. „Roka čarovnika“. — 5. „Senj vojaka“. (Žalostna sedanjega časa). — 6. „Pri svitlobi lune“. (Kolorirano). — 7. „Omara skrivnosti“. M M

Navadne cene.

Predstave ob delavnikih ob 5^{1/2}, 7 in 8 uri zvečer. V nedeljo predpoldne ob 11 uri predp., popoldne ob 2., 3., 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Namizna jabolka

fine vrste po kron 12—14 — 16 za 100 kilov iz kolo-dvora Litija nudi **J. Razboršek** Šmartno pri Litiji. Korbica 5 kilov kron 2.20
M M M franko M M M

Stavbena tvrdka

Znidarčič & Stepančič

Gorica

Tržaška ulica tevilka 29.

se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata

Znidarčič & Stepančič.

Poprava in komisijska zaloga dvokoles in šivalnih strojev, gramofonov za koncerte in gostilne ter vsakovrstne plošče, zastopnik automatov za gostilne in vsakovrstnih kmetijskih strojev.

Stara dvokolesa se emajlirajo po ceni z ognjem pri

BATJEL-u Gorica Stolna ulica 3—4.

Prodaja tudi na mesečne obroke. — Novi slovenski ceniki franko



Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obstojala pričenski s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4^{1/2}% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5^{1/4}% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)“

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

Jedilna mast

Ceres



Jaz rabim „ceresove jedilne masti“ le tričetrtine tega, kar bi morala rabiti druge živalske masti in pri vsem tem napravi jedi jako okusne